

Fler seniorer jobbar 2021 trots fortsatt pandemi

Sammanfattning

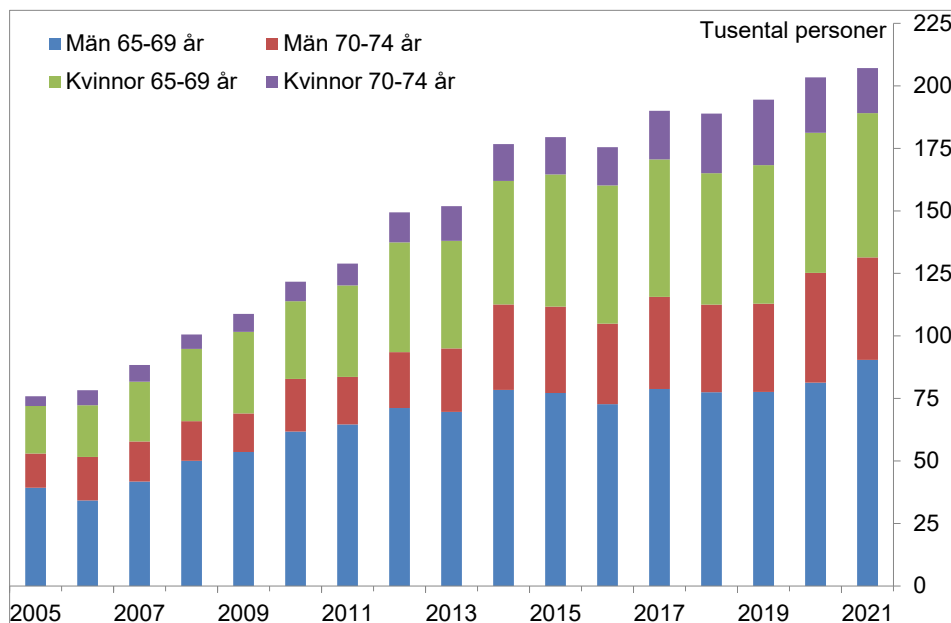
- Trots pandemin ökade sysselsättningen i åldern 65–74 år med 4 000 personer under 2021 och uppgick därmed till 207 000 personer. För hela arbetsmarknaden, åldern 15–74 år, minskade däremot sysselsättningen under 2021 med 6 000 personer.
- Mönstret med en stabilare sysselsättning för seniorer, än för totala sysselsättningen, är detsamma som under finanskrisen. En förklaring är att seniorerna är överrepresenterade inom stabila branscher som jord- och skogsbruk och underrepresenterade inom branscher som hotell och restaurang.
- Sysselsättningsgraden år 2021 i åldern 65–74 år var 14 procent för kvinnor och 25 procent för män. Mer än var fjärde person i åldern 65–69 år jobbade och mer än var tionde person i åldern 70–74 år.
- Antalet sysselsatta seniorer har 2005–2021 ökat med 131 000. Seniorerna svarar för en stor del, 18 procent, av den totala ökningen av antalet sysselsatta i den svenska ekonomin sedan 2005.
- De sysselsatta seniorernas bidrag till BNP har ökat kraftigt från 54 miljarder kronor 2005 till 148 miljarder kronor 2021 och är klart större än bilindustrins bidrag till BNP.

Bakgrund

Allt fler seniorer fortsätter att jobba efter 65 år och denna åldersgrupps ekonomiska betydelse ökar snabbt.¹ Det blir därmed allt viktigare att öka kunskapen om vilka seniorer som jobbar vidare och varför, vid utformning av ekonomisk politik samt så att lagar och regler underlättar för seniorers sysselsättning. Här studeras utvecklingen av seniorernas arbetsmarknad under perioden 2005–2021.

Fler seniorer jobbar trots fortsatt pandemi

Trots fortsatt pandemi ökade 2021 antalet sysselsatta i åldern 65–74 år med 4 000 och uppgick därmed till 207 000.² Uppgången motsvarade en ökning med 1,8 procent medan sysselsättningen i åldern 15–74 år istället minskade med 0,1 procent (6 000 personer). Antalet sysselsatta män i åldern 65–74 år ökade med 6 000 (6 200) till 131 000 förra året medan antalet sysselsatta kvinnor i denna ålder minskade med 3 000 (2 600) till 76 000. Under perioden 2005–2021 har antalet sysselsatta i åldern 65–74 år ökat kraftigt med 131 000 personer, varav 78 000 män och 53 000 kvinnor.

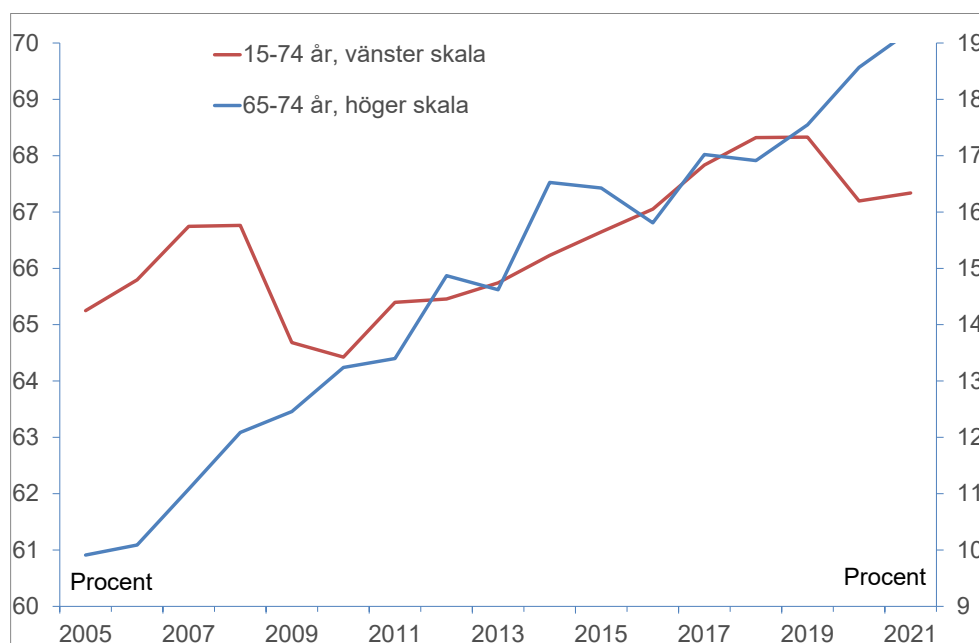
Källor: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller.

¹ Här används uttrycket seniorer som synonymt med personer i åldersgruppen 65–74 år.

² SCB:s Arbetskraftsundersökningar används som källa för all statistik om arbetsmarknaden här.

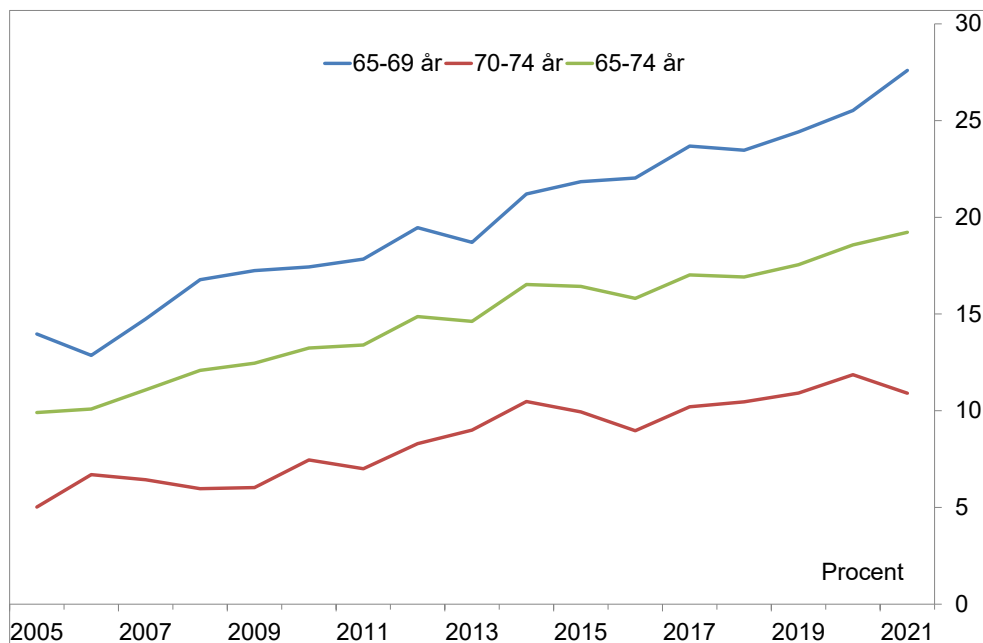
En förklaring till att seniorerna klarat sig bra på arbetsmarknaden under pandemin är att de är överrepresenterade i stabila branscher, som jord- och skogsbruk, och underrepresenterade i starkt drabbade branscher som hotell och restaurang. Under pandemin har också sysselsättningen inom vård och omsorg ökat kraftigt för både kvinnor och män i åldersgruppen 65–74 år. En annan bidragande orsak är att seniorer jämfört med genomsnittet på arbetsmarknaden i betydligt högre grad är företagare. År 2021 var 38 procent av de sysselsatta i åldersgruppen 65–74 år företagare medan andelen företagare i åldern 15–74 år endast var 10 procent. Under pandemin har företagare klarat sysselsättningen betydligt bättre än anställda.

Även under finanskrisen, år 2009, hade seniorerna en stabilare sysselsättning än genomsnittet på arbetsmarknaden. Då minskade sysselsättningen på hela arbetsmarknaden kraftigt och sysselsättningsgraden, andelen sysselsatta av befolkningen, sjönk rejält för åldersgruppen 15–74 år. För seniorer ökade emellertid sysselsättningen och sysselsättningsgraden år 2009. Mönstret har nu upprepats under pandemin 2020–2021 med en fallande sysselsättning och sysselsättningsgrad för åldersgruppen 15–74 år men en stigande sysselsättning och sysselsättningsgrad för åldersgruppen 65–74 år.

Källor: SCB, statistikdatabasen, Arbetskraftsundersökningarna och Arbetskraftsundersökningarna, tilläggsstabeller.

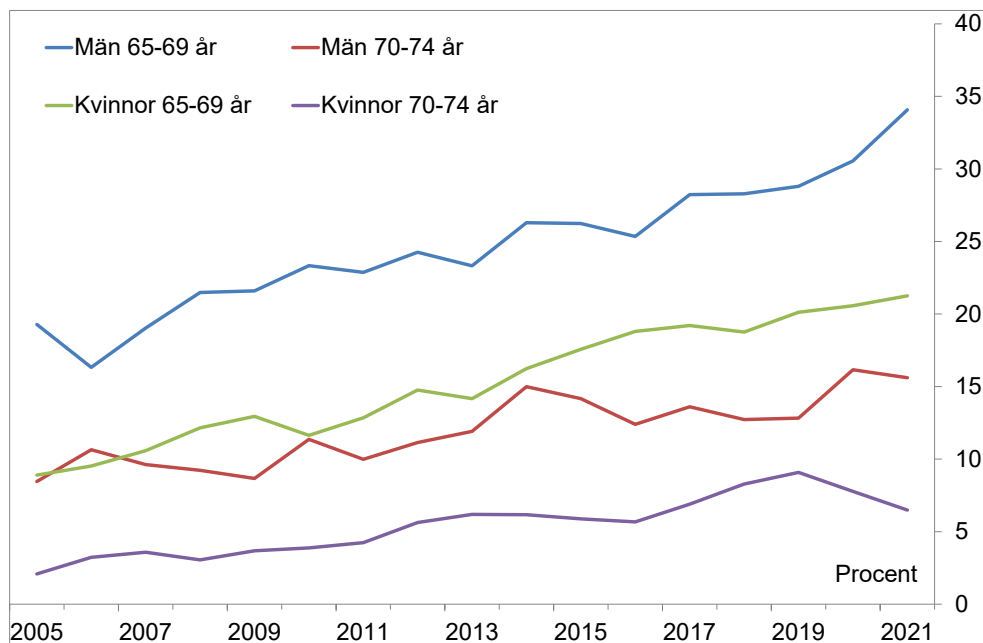
Uppgången i sysselsättningen för seniorer 2020–2021 bidrog till att sysselsättningsgraden i åldersgruppen 65–74 år ökade från 18,6 till 19,2 procent (se diagram 3). Förra året jobbade mer än var fjärde person i åldern 65–69 år och mer än var tionde person i åldern 70–74 år.

Källor: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller.

Håller den positiva trenden i sysselsättningsgraden i sig under de kommande åren till 2030, så kommer var fjärde person i åldersgruppen 65–74 år då att jobba. Om den prognostiserade ökningen av sysselsättningsgraden kombineras med SCB:s senaste befolkningsprognos, så skulle antalet sysselsatta seniorer år 2030 uppgå till drygt 280 000. Under perioden 2021–2030 skulle således seniorernas sysselsättning öka ytterligare med cirka 75 000 personer.

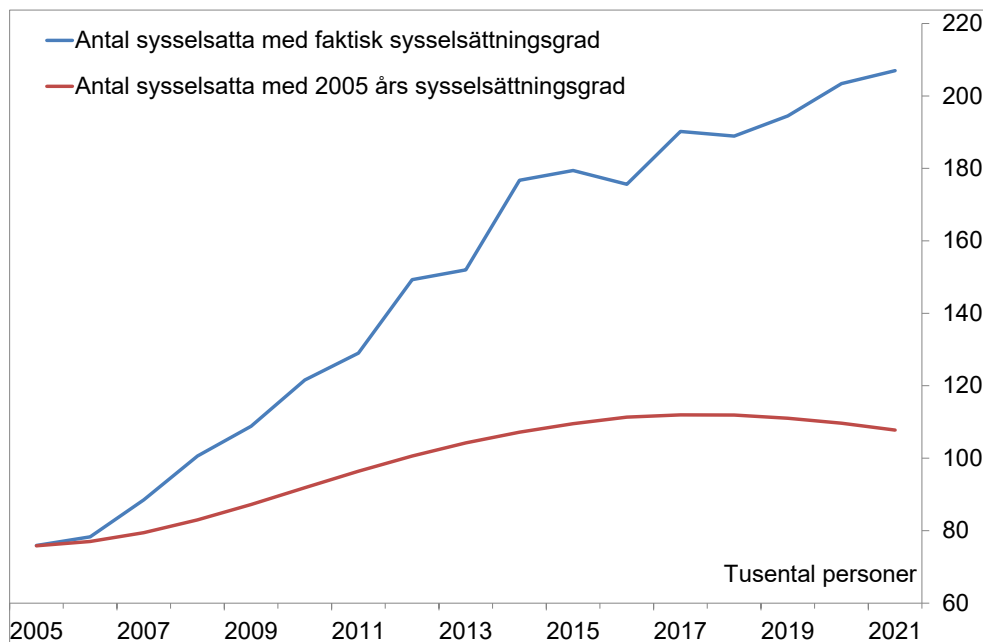
För kvinnor i åldrarna 65–69 år och 70–74 år var sysselsättningsgraden förra året 21,3 respektive 6,5 procent, motsvarande andelar för män var 34,1 respektive 15,6 procent (se diagram 4). Män har således en högre sysselsättningsgrad än kvinnor och skillnaden har inte förändrats särskilt mycket under perioden 2005–2021. Trenden med en ökad sysselsättningsgrad under de senaste 10–15 åren är likartad för kvinnor och män men ökningen av andelen sysselsatta är för båda könen betydligt snabbare i åldersgruppen 65–69 år än i gruppen 70–74 år.

Källor: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller.

Sysselsättningsgraden viktigast för seniorjobben

Antalet sysselsatta seniorer har, som nämnts, ökat kraftigt med 131 000 personer sedan 2005 och sysselsättningsgraden har ökat från 9,9 till 19,2 procent. Hur mycket av denna ökade sysselsättning beror på att befolkningen i åldersgruppen ökat och hur mycket beror på att sysselsättningsgraden ökat? Om sysselsättningsgraden antas varit oförändrad på 2005 års nivå kan vi beräkna hur antalet sysselsatta seniorer skulle ha utvecklats enbart genom ökande befolkningen i gruppen 65–74 år.

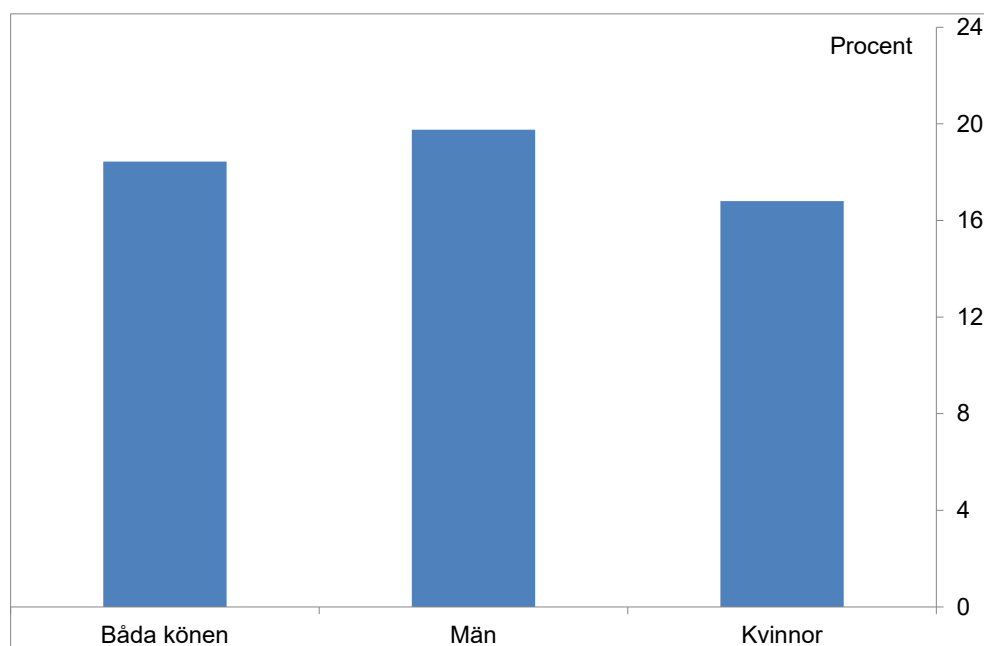

Källor: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller och egna beräkningar.

Vid startåret för beräkningen, 2005, var 76 000 personer i åldern 65–74 år sysselsatta. Därefter ökar skillnaden mellan den röda kurvan i diagram 5 (antalet sysselsatta med 2005 års sysselsättningsgrad) och den blå kurvan (antalet sysselsatta med den faktiska sysselsättningsgraden). Kalkylen visar att

med 2005 års sysselsättningsgrad så skulle antalet sysselsatta seniorer år 2021 endast ha varit 108 000 istället för faktiska 207 000 personer.³ Merparten, tre fjärdedelar (99 000 personer), av den ökade sysselsättningen bland seniorer 2005–2021 beror således på att sysselsättningsgraden ökat och endast en fjärdedel (32 000 personer) beror på den växande befolkningen i åldersgruppen.

Trots finanskrisen och pandemin har perioden 2005–2021 karakteriserats av en starkt ökad sysselsättning i den svenska ekonomin. Antalet sysselsatta i åldern 15–74 år har ökat med 711 000 personer, varav något mer för män än för kvinnor. En bidragande orsak till att den totala sysselsättningen ökat så mycket är att allt fler seniorer jobbar. Åldersgruppen 65–74 år svarar för hela 18 procent av den totala ökningen av antalet sysselsatta i den svenska ekonomin 2005–2021. Seniorernas bidrag till ökningen av den totala sysselsättningen är något större för män än för kvinnor.

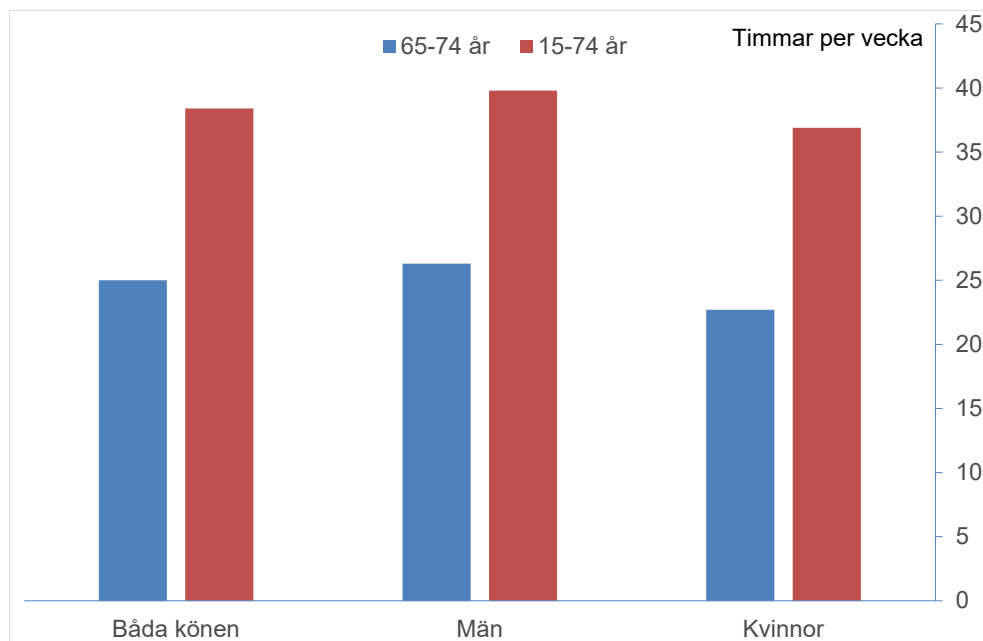

Källor: SCB, statistikdatabasen, Arbetskraftsundersökningarna och Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller samt egna beräkningar.

Seniorer jobbar ofta deltid

En väsentlig skillnad mellan seniorer och samtliga sysselsatta är arbetstidens längd. År 2021 var den genomsnittliga överenskomna arbetstiden 25 timmar per vecka för åldersgruppen 65–74 år (för män 26 timmar och för kvinnor 23 timmar). För samtliga sysselsatta 15–74 år är den överenskomna arbetstiden betydligt längre, cirka 38 timmar per vecka (män 40 timmar, kvinnor 37 timmar).

³ Utvecklingen av sysselsättningen har beräknats separat för män och kvinnor samt för åldersgruppen 65–69 år och 70–74 år.

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller.

Det finns flera tänkbara förklaringar till att arbetstiden gradvis minskar med stigande ålder. Hälsan och orken kanske avtar, fritiden kan locka allt mer och det är möjligt att efterfrågan på de kunskaper man har avtar. Den överenskomna arbetstiden är också mycket kortare för åldersgruppen 70–74 år, cirka 20 timmar per vecka, än för gruppen 65–69 år, cirka 27 timmar per vecka.

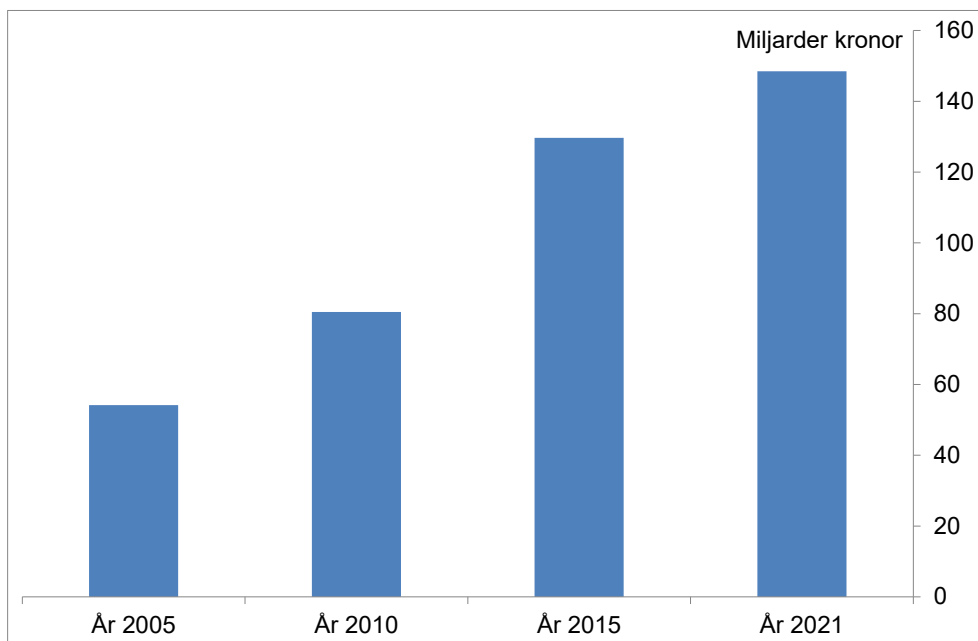
Seniorernas bidrag till BNP ökar kraftigt

Seniorerna fortsätter i allt högre grad att jobba och bidrar därmed allt mer till den ekonomiska aktiviteten i Sverige. Ett sätt att uppskatta de yrkesaktiva seniorernas ekonomiska betydelse är att fördela bruttonationalprodukten, BNP, efter antalet faktiskt arbetade timmar i ekonomin. Arbetsproduktiviteten, BNP per arbetstimme, antas i kalkylen vara densamma oavsett ålder.

Åldersgruppen 65–74 år svarade 2021 för 2,8 procent av det totala antalet arbetstimmar i den svenska ekonomin. Seniorernas andel av det totala antalet arbetade timmar är lägre än deras andel av sysselsättningen på 4,1 procent, vilket beror på att seniorerna har betydligt kortare arbetstid än genomsnittet för samtliga sysselsatta. BNP beräknas 2021 till 5 363 miljarder kronor och seniorernas bidrag till BNP var således cirka 148 miljarder kronor.⁴ Räknat på detta sätt har bidraget till BNP från de seniorer som jobbar under perioden 2005–2021 nästan trefaldigats från 54 till 148 miljarder kronor i fasta priser (se diagram 8). Seniorernas bidrag till BNP 2021 är betydligt större än bidraget från till exempel viktiga industribranscher som stål- och metallindustrin eller motorfordonsindustrin, där de två branschernas BNP-bidrag 2021 beräknas till 113 respektive 120 miljarder kronor.⁵

⁴ BNP för 2021 är enligt Konjunkturinstitutets prognos 2021-12-21.

⁵ Branschernas förädlingsvärde till baspris har räknats upp med kvoten mellan BNP till marknadspris och BNP till baspris. BNP-bidragen baseras på Konjunkturinstitutets prognos 2021-12-21.

Källor: SCB, statistikdatabasen, Arbetskraftsundersökningarna och Nationalräkenskaper, Arbetskraftsundersökningarna, tilläggstabeller samt egna beräkningar.

Referenser

Konjunkturinstitutet, *Konjunkturläget*, december 2021.

SCB, Arbetskraftsundersökningarna. Tilläggstabeller. Årligen 2005–2021.

SCB, Statistikdatabasen, Arbetsmarknad. Arbetskraftsundersökningarna.

SCB, Statistikdatabasen, Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar.

SCB, "Övergripande om ändringarna i AKU i samband med ramlagen", PM 2021-03-17

Appendix - Effekter av förändringar av AKU-statistiken

Förändringarna av statistiken för arbetskraftsundersökningarna (AKU) från och med 2021 påverkar jämförbarheten med tidigare år (se PM 2021-03-17). Här har dock redovisats tidsserier för hela perioden 2005–2021 men osäkerheten i statistiken för 2021 är förstås större än för tidigare år.

En förändring som särskilt påverkar den åldersgrupp som här studeras, 65–74 år, är att endast privata hushåll ingår i undersökningen, enligt den nya definitionen. Personer som bor på så kallade särskilda boenden ingår inte längre i enkäten. Denna förändring borde bidra till en ökning av sysselsättningen 2021, enligt AKU, särskilt i åldersgruppen 70–74 år. Sysselsättningen rapporteras dock ha minskat i åldersgruppen 70–74 år under 2021, vilket skulle kunna bero på den striktare definitionen av vem som ska räknas som sysselsatt. Den sammantagna effekten av de ändrade definitionerna i AKU på sysselsättningen för seniorer är således inte helt lätt att bedöma.

Den vidgade definitionen av det som tidigare kallades medhjälpande hushållsmedlemmar verkar, av statistiken för 2021 att döma, inte ha haft någon märkbar effekt för åldersgruppen 65–74 år. Nu räknas alla som arbetar utan ersättning i ett företag som drivs av en familjemedlem som sysselsatta. Det tidigare kravet på att man skulle tillhöra samma hushåll har tagits bort.

Där en förändring märks är när det gäller statistiken över latent arbetssökande, det vill säga de som inte sökt arbete men som skulle vilja jobba. Från 2020 till 2021 ökade antalet latent arbetssökande i åldern 65–74 år från 21 000 till 61 000 personer. Den bristande jämförbarheten i statistiken har medfört att uppgifter över latent arbetssökande inte använts här.

